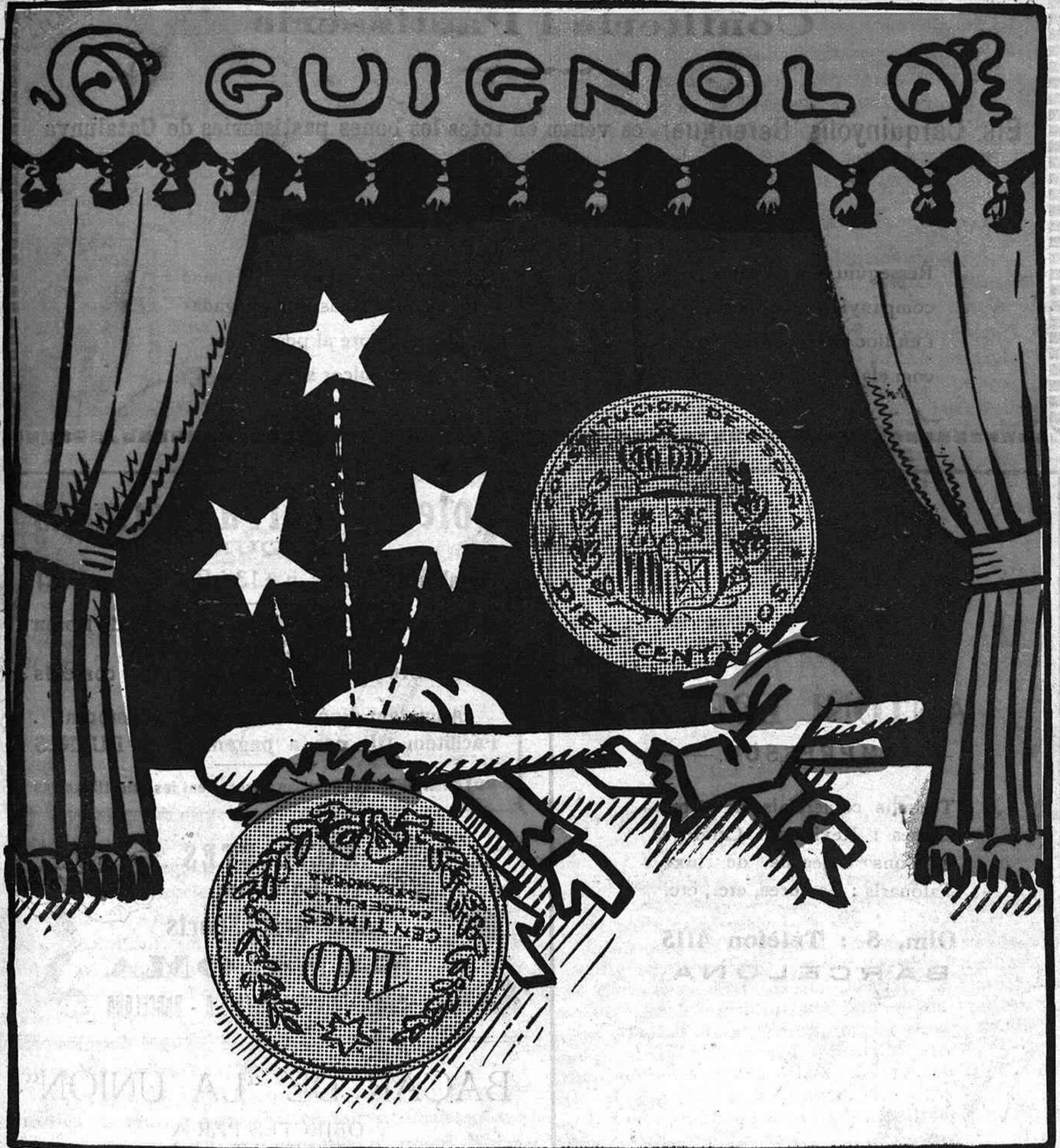

Barcelona 28 de Març de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2351 15 cèntims — Atrassats, 30

PERTENENT A LA
BIBLIOTECA DE L'ATENEU DE BARCELONA

TITELLES

I En Tòfol, d'un cop de porra,
l'envia més lluny d'Andorra!

Carquinyolis Berenguer

CALDAS DE MONTBUY

“LA CONFIANZA”

Confiteria i Pastisseria

Els Carquinyolis Berenguer es vénen en totes les bones pastisseries de Catalunya

Resseguiu el món sencè,
companyies, monopolis,
i en lloc hi ha carquinyolis
com els de *Cân Berengué*.

Són fets exquisidament
i el que els tasti una vegada
durà sempre al pensament
aquella dolçor sagrada.

ANTONI LOPEZ

— IMPRESSOR —

Treballs comercials de totes
classes : Revistes : Catàlegs
Edicions especials de luxe
Talonaris : Factures, etc., etc.

Olm, 8 : Telèfon 4115
BARCELONA

Soler i Torra Germans

BANQUERS

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

Compra i venda de valors - Ordres de Borsa
Canvi de monedes

Girs sobre l'estranger - Comptes corrents

Admetem dipòsits de valors en custòdia
Facilitem OR per a pagaments a DUANES

NOTA IMPORTANT: Revisem curosament les amortitzacions

BICICLETES

Motos

Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

BAÇAR DE “LA UNIÓN”

OBJECTES PER A
E S C R I P T O R I

Unió, 3

BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Hostes vindran que de casa els treurem

Ua hem convingut en que la ciutat era com una casa gran, propietat de tots els ciutadans, com el parc. Quan arriba un personatge il·lustre, diem que és el nostre hoste i procurem fer-li agradosa l'estada i oferir-li uns quants elogis. En Benavente ve a Barcelona i quan ja és a dins, quan ja ha esdevingut hoste il·lustre, començaren a llençar-li rocs i males paraules, i a dir-li que és mal autor i un brut i lo pitjor que se li pot dir a un home. Una mica més i fem una manifestació davant de l'hotel i cremem algun tramvia, cridant, mori En Benaventel!

Enveges literàries? Males passions polítiques? Escrúpuls morals? Revenja francòfila, ja que ell fou germanòfil? Protesta lliberal en nom de la llibertat per ell negada? Jo, francament, crec que això ha estat la passa de la Primavera, una mena de grippe injuriadora que hem patit i que ha contagiada a tothom. El públic no hi ha anat a les conferències i la premsa l'ha atacat furiosament. L'ha atacat la premsa republicana i la catalanista i la de interessos morals i materials. Com si fos un dramaturg hidròfob, l'hem perseguit per a arreconar-lo i que no fes mal a ningú mentre fos a Barcelona. I ell, amb santa resignació cristiana, no s'ha regirat contra els seus victimaris, ha begut el fel i vinagre que li han ofert i ha anat Bòria avall fuetejat i escarnit. Un sol moment ha aixecat el màrtir el seu cap per a donar un crit de Visca Catalunya!, i novament han tornat a esbatussarlo, cridant-li els uns, els castellanistes, covard!, i els altres, els catalanistes, bromista!

I per què tot això? Perquè ha escrit cinquanta comèdies no serà, perquè ha traduït a Shakespeare, tampoc, perquè li ha estat concedit el premi Nobel, menys. Doncs, per què? Senzillament, perquè sí, per

contagi, per allò de que En Vicens va on va la gent, perquè quan un crida agafeu-lo! tothom fa chor, perquè estava escrit. Qui ha donat l'ordre de recollir la «calderilla» estrangera? Ningú. Per què no l'admet la gent? Perquè sí. Qui va començar a no volguer-la? No se sap. Però la «calderilla» estrangera ja no corre, i tothom la rebutja, sense cap fonament. Doncs la persecució an En Benavente, ha estat com la persecució de la «calderilla». Ningú l'ha decretada ni organitzat, ni premeditat, però s'ha produït i ens hem trobat aquesta setmana que rebutgem an En Benavente com si fossin deu cèntims francesos i an aquests com si fossin En Benavente.

S'ha reproduït, en petit i silenciosament, «la xiulada an En Dato». Fa vint anys tothom, burgesos i obrers, va xiular an En Dato, sense saber ben bé perquè. Ara hem investit contra En Benavente, i no l'hem xiulat, perquè a ningú se li va ocórrer xiular-lo. Si un bromista treu un xiulet, tots, rics i pobres, intel·lectuals i analfabets, catalanistes i castellanistes, hauriem ofert an En Benavente, una xiulada extraordinària. No l'hem xiulat; l'hi hem dit de tot. Bé és veritat que si ara ens dona per desagraviar-lo—i el desagravi ja ha començat—som capaços d'acabar oferint-li un banquet de cinc mil coberts, servit per En Regàs.

PARADOX

Ha mort En Joan Serra i Constansó

(JEPH DE JESPUS)

Ja entrat en màquina aquest número, ens enterem de la mort del nostre estimadíssim company de redacció En J. Serra i Constansó, que tan popular havia fet el pseudònim de «Jeph de Jespús». No és—com les més de les vegades—dir que el seu record serà imborrable per a nosaltres.

Ja propera la seixantena, el seu esperit i la seva intel·ligència eren un esperit i una intel·ligència joves, plens de bondat, de generositat, de passió. Per damunt del irònic i incisiu comentador polític, hi havia en ell el literat, l'escriptor de tremp, de fibra—bona mostra n'és el seu llibre *Del viure c'egre*, la traducció del *Viatge a Itàlia*, del president de Broses—el contista clar, expressiu, vibrant.

Ha estat quaranta anys amb nosaltres. I nosaltres no el podrem oblidar mai.

El missatge dels escriptors castellans

Per fi hem vist el missatge dels escriptors castellans—obra de dignitat i comprensió, expressió de la solidaritat de la intel·ligència—del que es parlava feia dos mesos.

Veu-se'l aquí:

«Excmo. Sr. Presidente del Directorio Militar:

Los abajo firmantes, escritores en lengua castellana, que sentimos profundamente los merecimientos históricos de nuestro idioma y que apreciamos en todo su valor como insuperable vehículo para la difusión del pensamiento a través del mundo civilizado, nos dirigimos respetuosamente a V. E. para expresar nuestro sentir con ocasión de las medidas de gobierno que por razones políticas se han tomado acerca del uso de la lengua catalana.

Es el idioma la expresión más íntima y característica de la espiritualidad de un pueblo, y nosotros, ante el temor de que esas disposiciones puedan haber herido la sensibilidad del pueblo catalán, creando para lo futuro un abismo de rencores imposible de salvar, queremos, con un gesto fraternal, ofrecer a los escritores de Cataluña la seguridad de nuestra admiración y de nuestro respeto para el idioma hermano.

El simple hecho biológico de la existencia de una lengua, obra admirable de la naturaleza y de la cultura humana, es algo siempre acreedor al respeto y a la simpatía de todos los espíritus cultivados.

Nosotros debemos además pensar que las glorias de Cataluña son glorias españolas y que los títulos históricos más altos que podemos presentar para ser considerados como potencia mediterránea, se los debemos, en gran parte, al pueblo catalán, que hizo de la Barcelona medieval un emporio de riqueza capaz de competir con las repúblicas italianas, que creó una cultura admirable, que supo dar leyes de mar y cuya lengua inmortal resonó entre el fragor de las batallas ante las ruínas sagradas del Partenón y sirvió para que en ella hablara por vez primera la filosofía nacional por boca de Raimundo Lulio y fuesen cantadas las efusiones místicas del amor humano en los versos imperecederos de Ausias March.

El renacer de las literaturas regionales, que se produce como una de las consecuencias de la ideología romántica, hizo florecer en Cataluña una literatura a la que pertenecen autores como Verdaguier y Maragall, que son primeras figuras de la literatura española del siglo XIX.

Y nosotros no podemos tampoco olvidar que de Cataluña hemos recibido altísimas pruebas de comprensión y cariño, hasta el punto de que un insigne patriota catalán, amante fervoroso de la tradición española, el gran Milá y Fontanals, abrió con llave de oro el obscuro arcano de las manifestaciones artísticas más genuinas y características del pueblo castellano.

Creemos cumplir un deber de patriotismo diciéndole a Cataluña que las glorias de su idioma viven perennes en la admiración de todos nosotros y que serán eternas mientras exista en España el culto del amor desinteresado a la belleza.

Firmantes: Pedro Sainz Rodríguez, Gómez de Ba-

quero, A. Bonilla y San Martín, Angel Ossorio, Gregorio Marañón, Tomás Borrás, Jaime Torrubiano, Alvaro de Albornoz, Augusto Barcia, Concha Espina, V. García Martí, Luís de Zulueta, El conde de Valledano, M. Herrero García, Pedro de Répide, Joaquín Belda, Luís Jiménez, Asua, Félix Lorenzo, Fabián Vidal, León de las Casas, Luís Ruíz Contreras, Gabriel Maura, A. Herrera, A. González Blanco, José Toral, Fernando de los Ríos, Luís Palomo, Azorín, M. Pedroso, Luís Bello, Francisco Rodríguez, Manuel Bueno, Antonio Zozaya, Gómez de la Serna, Antonio Espina, Melchor Fernández Almagro, Luís de Tapia, Juan de la Encina, Ribera Pastor Pitaluga, Araquistain, Jacinto Grau, Carlos Freixa, José Canalejas, T. Elorrieta, Eduardo Ortega y Gasset, Juan Guixé, Leopoldo Bejarano, G. Martínez Sierra, Luís Fernández Ardavón.

El dia fatídic

Hem de creure en la realitat de les supersticions. Es diu que hi ha qui no creu amb Déu i creu, n'obstant, en la mala astrugància del dia tretze, o de la sal tombada. Nosaltres, francament, ho som una mica de supersticiosos, perquè la superstició es fonamenta en la coincidència d'una sèrie de fets.

El «Principal» ha tornat a cremar. Ja van quatre vegades. Per què es cremarà el «Principal» i no cap altre teatre? Per què, per exemple, i això no volem que signifiqui cap mala voluntat, ha cremat tres o quatre vegades el «Principal» i cap el teatre «Romea»? Això és jetatura. Això és donar raó a la superstició.

Un amic, supersticiós, ens deia el dimecres, davant del «Principal»:

—Això passà perquè era dimarts.

Efectivament, era dimarts. Mal dia. De cop i volta, cent, duescentes, trescentes persones, empresaris, músics, artistes, es convertien en supersticiosos. L'amic, va tornar a insistir:

—L'any 1915, el «Principal» va cremar, també, en dimarts. El foc no es va abrandar fins a la matinada del dimecres, però el dia incendiari, fou el dimarts.

La vida cara

Les artistes del «Principal», sorpreses per l'incendi, no varen poguer, moltes d'elles, recollir els seus trajes. Algunes, que assajaven, anaven amb lo més indispensable. Quina pena feien totes aquelles pobres xicotes, moltes d'elles vingudes de París, perdut el contracte, perdudes les robes, i en terra estranya! El «Lion d'Or», convertit en campament, era una cosa molt trista.

I una amiga, que no era artista, plorava també:

—Si vostès sabessin com està la vida. Mirin, jo abans tenia un amic que cada hivern em comprava mitja dotzena d'abrics. Doncs ara, per a fer-me un abric, haig de tenir mitja dotzena d'amics. Si jo em

Un tè

trobés com aquestes xicotes, em moriria d'engúnia. I donava engúnia tot allò. Les que anaven a fer riure, ploraven. Les que ens omplirien els ulls amb l'espectacle de la seva gràcia, semblaven personatges d'una tragèdia.

—Això és una pàgina del *Kempis*—va dir un.— La revista a l'inrevés i també la vida.

En Ventura Gassol i un drama rus

En Ventura Gassol ha traduït un drama i l'ha traduït del rus, com qui no diu res. Aquest drama—gràcies al zel i al talent dels nostres empresaris—no s'ha estrenat encara, malgrat firmar-lo Leónides Andreiev, el gran poeta rus.

L'altre dia, lamentant aquest fet, deia un senyor amic nostre:

—Però és que no hi ha teatre català?

I nosaltres, per a quedar bé, responguerem:

—Sí, senyor, al carrer del Pí, però hi fan titelles!

La Mancomunitat en vista de l'èxit obtingut pel senyor Benavente amb les seves xerrameques, el va obsequiar amb un tè.

Eren homes sols.

«El Poeta»

Els intel·lectuals espanyols han enviat un missatge al President del Directori, demanant la vida d'«El Poeta».

I els intel·lectuals catalans? Què fan els intel·lectuals catalans?

Un xic de pietat mai ve malament, senyors! Ni avergonyeix a ningú l'ésser pietós!

ELS QUE ESCRIUEN

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

A L'ESQUELLA hi escriuen *En Santiago Rusiñol*, *En Gabriel Alomar*, *En Marius Aguilar*, *En Rovira i Virgili*, *En Manuel Marinel·lo*, *En «Jeph de Jespús»*, *En Lluís Capdevila* i altres escriptors de nom reconegut pel públic.

Es a dir: lo bo i millor! Que ho sàpiga qui ha de sapiguer-ho!

LA «CALDERILLA» A LA PLAÇA

—I què en faré jo ara d'aquesta «calderilla» estrangera?
—Ai, filla, què vol que li digui! Faci'n confitura!

TIVOLI

ELS JARDINS DEL DIRECTORI

No ens referim al Directori de Barrás—que si hagués tingut jardins, amb la fam que corria aquells dies, se'ls hauria menjat—sinó al d'ara. El d'ara, que, ademés d'altres coses, també té jardins. Que Déu els hi conservi!

Fem públic aquest desig perquè, com a la França del 99 també hi ha gana avui a Espanya, i, la veritat, ens doldria que els jardins fossin els encarregats d'alimentar-nos. Un jardí, per a nosaltres, és més digne, més honorat i, sobretot, més ermós que la majoria d'aquests animals que apartem dels altres, anomenant-los «persones» perquè juguen al futbol, van al teatre i moren a mans d'un metge i no a mans d'un caçador o d'un pescador.

Nosaltres hem sentit dir que ara, a Espanya, tot està sota la protecció del Directori. Però el Directori no ens sembla massa amic dels jardins. Què hi farem! Contra gustos no hi ha res escrit.

Nosaltres, des d'aquestes pàgines, volem demanar protecció per a uns jardins. Els del parc de Montjuic, tan bonics, tan gentils, tan amables fins ara. Als barcelonins ens costa molts diners aquest parc. No és que ens dolguin—no ens dolen mai els diners gastats en obres de bellesa—és que no volem que es perdin miserablement.

Ara ha arribat la Primavera. Acaba d'arribar, encara és fresca. Per la Primavera els jardins acostumen a florir. El parc de Montjuic per la Primavera

.....

XARAU

El senyor J. Andrés de Prada ha escrit amb el títol de *Sol de Sevilla*, un llibre d'ambient regional, en versos també regionals, és a dir: que no passaran les fronteres. El senyor Padilla ha musicat aquest llibre. Els senyors Castells i Fernández han pintat les decoracions i els figurins de l'obra, figurins que ha realitzat la casa «Paquita».

Anem a veure, segons el nostre parer, que tal ha resultat tot això.

El senyor de Prada ha volgut fer una obra molt espanyola, tal com feu En Vives, últimament. Ara que, En Vives va fer *Doña Francisquita* i el senyor de Prada ha fet, tan sols, aquest *Sol de Sevilla*. No és que intentem una comparació—inecessària, perquè una obra és or i l'altra llautó—però és que en les dues obres s'observa la mateixa tendència: el marc d'una època mateixa, l'allunyament del melodrama, el conflicte reduït a la seva més mínima expressió. Però el senyor de Prada, per a escriure un llibre espanyol, ha hagut de recórrer a recursos gastats i de pande-reta: la «saeta», les cofrades de la setmana santa a Sevilla, el «Señor del Gran Poder». Amb tots aquests elements ha construït un llibre pobre, difús, mancat d'interès. I ha versificat aquest llibre d'una manera impersonal i vulgar, amb imatges i tipus usats per tothom. Quan, poguent fer-lo en prosa, es fa un llibre en vers, senyor de Prada, s'ha de procurar que el vers tingui un valor efectiu i no emmatllevat.

La musica del mestre Padilla, no és cap disbarat—en l'obra, i això cal agrair-ho, no hi ha cap *fox-trot*, cap *one steep*, cap *mi-longa*—però és impersonal, vulgar, pobra de línia melòdica i de contracants i acompanyaments. Està instrumentada, ademés, sense cap brillantor. I és que no és lo mateix escriure *El relicario* que una sarçuela en tres actes. Agafeu els números de musica, trastoqueu-los d'unes situacions a altres i no s'advertirà el canvi. No s'advertirà perquè és una musica que no subratlla res, que no accentua res de l'acció de l'obra.

En quant a les decoracions, la primera del segon acte ens va agradar: molt ben resolta, molt ben entonada de color i de gran efecte. Dels trajos, fets baix figurins dels escenògrafs, no en podem dir aquest elogi. Ens van semblar d'un gust de cromo, però de cromo depravat i rampló de caps de panses. Hi han uns dibuixos d'En Becquer, el germà del poeta, i unes estampes a la Biblioteca Nacional de Madrid, de les que s'hauria pogut treure gran partit. Així mateix de la lectura de la *Bíblia a Espanya*, de Borrow, i d'*Un viatge per Espanya*, de Gauthier. Perquè aquella abundor de polaines, al camp i entre cavallistes estan en caràcter, però en cames de pobladors de Sevilla, no.

El pantaló hauria sigut més correcte. Ni aquells mocadors lligats al cap, a lo contrabandista de *Carmen*. Ni aquelles pobres dones, vestides totes de morat, com si estessin empeltades de bisbe. Ni la mantilla de *madroños* s'ha dut mai a Sevilla com la duen en aquesta obra,—que és com s'ha dut, encara que no fos de *madroños*, a l'interior de les Castelles—clavada en un monyo baix, pentinat damunt l'occipucci. I el senyor Peña? De què va vestit el senyor Peña? Un actor que, segons ens han dit, té cert barnís de cultura? De pallasso?

En la interpretació sobressortiren la senyora Lloró,—que també anava feta una fatxa—el senyor Morell, cada vegada més bon cantant i el senyor Caballé.

EL CONFLICTE DEL DIA

— Venia a cobrar «quell pico» ..
— Ja el cobrarà el pico, però haurà d'ésser amb «calderilla», i de l'estrangera!

UN VIU

— «Calderilla» estrangera m'has dit? La dono als pobres i encara passo per caritatiu!

Ah! Les sevillanes— i això ho hauria de saber el mestre de ball que no dubtem tindrà la companyia—no es ballen a salts i a bots com ho fan aquelles ballarines de l'últim quadro.

ROMEA

Cada cosa en son lloc és una comedieta en dos actes que ha escrit En Pompeu Crehuet. Aquesta comedieta rehabilita al Pompeu Crehuet de *Palmas i llores* i *El Pare Pedaç*. I no és que l'obra sigui una meravella d'originalitat i de gràcia, ni una genialitat capaç d'eclipsar les de l'italià Pirandello. No, res d'això. Però és una comèdia discretíssima, amable i neta de tota grolleria i xavacanada. Es una comèdia que pot firmar molt bé l'autor de *Flors i violes*.

A l'aigua, és una marina de l'Apeles Mestres, una marina de vano, lleugera, bonica, dibuixada amb quatre traços, tacada lleugerament de color. Ni l'acció ni el diàleg tenen cap mena de transcendència, ni l'autor degué proposar-se que la tingués. Però l'auditori escolta amb bonhomia aquesta «marina», recordant que és de l'autor d'aquells versos, d'aquells dibuixos, que quinze anys enrera feien tan bonic!

La interpretació de les dues obres, molt justa. La presentació, no tant.

GOYA

Conferències d'En Benavente.

Per què ens haurà fet En Benavente l'efecte d'una cupletista? Per què?

Serà perquè, com les cupletistes, s'ha presentat com a *fin de fiesta*? Serà perquè, mentre parlava, en les nostres orelles sonava persistentment una música, una música de cuplet?

No ho sabríem dir. No és que el tema d'aquestes conferències fos un tema de cuplet, és que—encar que no s'ho pensi així el senyor Benavente—no tenien tema. Nosaltres, escoltant-les, hem cregut que les oíem per radio-telefonía: tan febles, tan esmortuïdes, tan opaques ens arribaven!

El senyor Benavente ha tingut fama—i amb ell el seu teatre—d'home enginyós i frívol. Amb aquestes condicions no es poden donar conferències. Es pot ésser, sí, un bon conversador, un home de saló, discret i agradable, però no es pot ésser un bon conferenciant. Les comèdies del senyor Benavente no són més que converses més o menys enginyoses, però que, generalment, no arriben al públic i una gent que parla massa no pot dir coses interessants, encara que el senyor Benavente cregui lo contrari. Les comèdies del senyor Benavente no arriben mai al públic perquè no segueixen una trajectoria recta, que és la que ha de

ELS MEMORIALISTES DE LA VIRREINA

— I qui ens escriurà les cartes al caloyo?
— Algun regidor dels antics. No veus que ara estan en vaga!

seguir tota obra dramàtica, sinó tortuosa. Lo mateix pot dir-se de les seves conferències. En una taula de cafè, o després del sopar, en una festa mundana, fumant uns bons cigars idavant d'unes copes de bon conyac, potser ens haurien arrencat un somriure. En les butaques d'un teatre perdien tot interès—l'interès que empraven al moment—i ens arrencaven un badall que, per correcció, procuràvem dissimular.

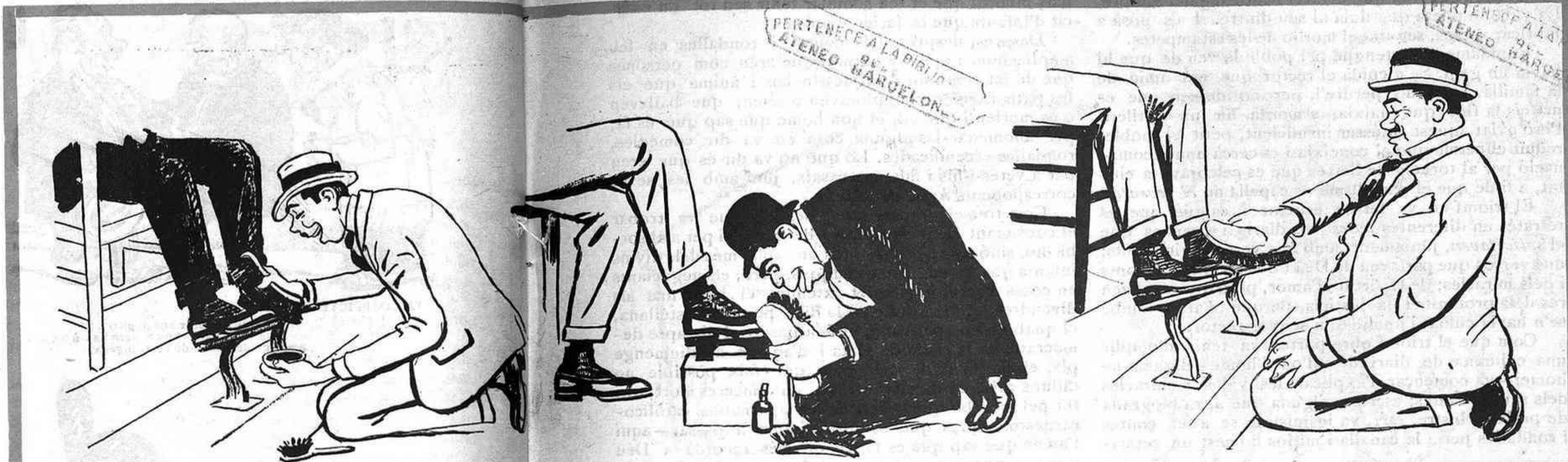
Ademés, senyor Benavente, aquestes conferències vostè ja les ha publicat.—*Facinto Benavente. Conferencias. Madrid. Librería de los sucesores de Hernando. 7 pesetas.*—I això de contractar-se, talment com una cupletista, per a llegir-nos aquestes coses que, ademés, no ens interessen, perquè tot home de mitjana cultura les sap, no és serio, senyor Benavente. Ja ho sabem que vostè no ho vol ésser de serio. Ho sabem des de que, després de llegir les seves comèdies, hem llegit les de l'anglès Oscar Wilde i les de Molière.

BARCELONA

Omeria, drama en tres actes de Gaetano Polver.

Abans de tot, una explicació, ja que la paraula *omeria* pertany al sicilià i no a l'italià pròpiament dit: aquesta paraula significa l'esperit de l'odi, l'afany de venjança, indomenyable i terrible i tot poderós.

Si el teatre ha d'ésser passió—que sí ho ha d'ésser, i posem de

rit tan modern i ben orientat, que es diuen Bulbena i Girbal, els trajos fastuosos creats per Max Weldy, Manuela Capistrós i «Paquita». I, sobretot, l'esforç d'aquest home que es diu Gisbert i que tant ha fet, i tant bé, pel teatre a Barcelona, on no hi ha cap altre empresari de la seva iniciativa, de la seva esplendidesa, de la seva empena.

Es llàstima que tants esforços s'hagin malhaurat. I és llàstima també que les donetes gentils que havien de jugar la revista, s'hagin quedat al carrer i sense equipatge, ja que el foc ho ha destruït tot.

Per pietat i per gentilesa hauríem de pensar amb elles. Ja que tants beneficis es fan a Barcelona—tots ben fets i raonats—per què no en fem un per elles? Per què no les prenem sota la nostra protecció? Per què no fem que s'enduguin de la nostra ciutat un record d'amor i cortesia?

L. C.

L'home que sap què es fa

Era en un poble, al sortir del cafè, que va presentar i afirmar ço que esdevindria la seva figura alta i esprimatxada d'adolescent gandul. Havia obtingut gairebé l'impossible d'obtenir: ritmar un estornut que feu un seu company, sense haver d'esforçar-se gens ni mica.

Tindria una feina, ja que la família desitjava que es dedicés a quelcom com els seus germans. A l'arribar a casa va llegir unes estampes de comunió que guardava pel cromo i sense saber com, va trobar el perquè consonaven tan bé els adjectius possessius teu, seu, meu, amb el nom Déu, quan elles són el compendi de totes les accions. Lo que va estranyar-li és que no hi hagués atinat fins que un estornut vulgaríssim li fes adonar-se'n, obrint-li, potser, la font de la nova

Tothom fa de cirabotes

testimoni d'aquesta afirmació a Shakespeare—aquest drama de Gaetano Polver és un gran drama. Ple de morbideses, de turbulències—aquestes morbideses i turbulències que fan esperar d'En Josep Maria de Sagarra un gran drama—de passions tempestuoses i terribles, té totes aquelles condicions per a apoderar-se del públic, que són les úniques per a triomfar del públic.

Giovanni Grasso, al que aquesta vegada no acompanya la inolvidable Mimí Aguglia—que s'ha dedicat a l'òpera i ha debutat

amb *Carmen* a New York—és l'interpret ideal per a aquest gènere d'obres. Estudiós, intel·ligent, apassionat, sempre en situació, no desplaçant-se mai.

Gràcies a Déu que fruïrem uns dies d'un actor de debò i d'un teatre de debò.

BOB

EL PRINCIPAL PALACE, CREMAT

A punt d'ésser una realització—i una realització acompanyada del millor èxit—la revista *Bric a Brac*, un incendi ha destruït l'escenari, les robes, les decoracions.

Tot se'n ha anat en orris. La intel·ligència i el bon gust de l'«Amichatis», triomfants tantesvegades, els magnífics decorats del mestre Alarma—Mestre amb majúscula—i d'aquests xicots d'espe-

vida, d'aquella vida que el faria beure al galet sempre. La vida de poeta que duia al seu dintre. I es posà a fabricar versos, seguint el motllo de les estampetes.

Ràpidament s'estengué pel poble la veu de que hi havia un geni. Se'n cuidà el rector que era amic de la família. I per no perdre'l, per no deixar que es marcís la flor que naixia, s'acordà fer un butlletí. Però aviat aquest va ésser insuficient, petit el poble, reduït el cercle que el coneixia i es cercà una recomanació per al torneig de lletres que es celebrava a ciutat, a fi de que el partidisme de capella no *el reventés*.

El triomf no va fer-se esperar i calgué que és retratés en diferents *poses* pels diaris i revistes que el *solicitaven*, juntament amb els versos triomfants; uns versos que parlaven de Déu i de la terra; dels sants i dels miracles; de la virtut i l'amor, però que no deien res dels protegits i la justícia, perquè d'això també se'n havia cuidat l'humilíssim senyor rector.

Com que el triomf obre portes, va tenir d'omplir una columna de diari, des d'on l'home—diguem-ne home?—va començar d'explicar les vides i miracles dels sants i santes; escriure alguna que altra biografia de prelat il·lustre, etc., va insinistrar-se a fer contes i rondalles per a la canalla i mitjos homes; un setma-

nari infantil que el feu somniar tenir seu tot un exèrcit d'infants que es farien homes....

Després, després dels contes i rondalles en feu ampliacions a tamany natural que eren com persones que de fet sentissin i tinguessin cos i ànima que els fes patir i tèmer; que ploraven o reien; que ballaven o es morien i que ell, el bon home que sap què es fa, per anomenar-les alguna cosa en va dir comèdies, rondalles escenificades. Lo que no va dir és que eren per a vetes-i-fils i fideuers casats, junt amb les seves corresponents *hijas de María*.

Com tots els intents seus, des de que va trobar el consonant Déu-meu, no va llençar-s'hi per a absorbir-ho, sinó sols per a que fos un esplai més dels divins infants que van al teatre el dijous, però, els negociants en coses d'art li havien fet estendre el braç fins als divendres, el dia fatídic de la dita popular castellana, el qual, en compensació, el feia passar al dissapte democràtic de la rialla de plata i d'aquest al diumenge pla, el dia fàcil de calderada, que feia possible un dilluns gris, un dimarts atrevit, un dimecres mort; tot, tot pel món bo que sabia de les aparicions catòlico-carnestolenques que sempre ajuden a passar—aquí l'home que sap què es fa, és on més recorda a Déu que consona amb els preuats i beneïts adjectius, objecte de la seva carrera—aquesta miserable vida.

I el teatre, com mogut per manament diví—el mateix manament que fa s'estengui una epidèmia—és posà a donar aquestes ampliacions fetes comèdies, que servien per a donar una mostra de la cultura del poble que les aplaudia, del seu esperit fort, del seu sentit elevat i que acabaria per ésser el poble únic que podria ventar-se de tindre l'intel·lectual únic que mereix el sobrenom de l'autor que sap què es fa.

PERE PERMANYER

EN BENAVENTE A BARCELONA

—«Con la música a otra parte, que estos catalanes m'han aixafado la guitarra!»

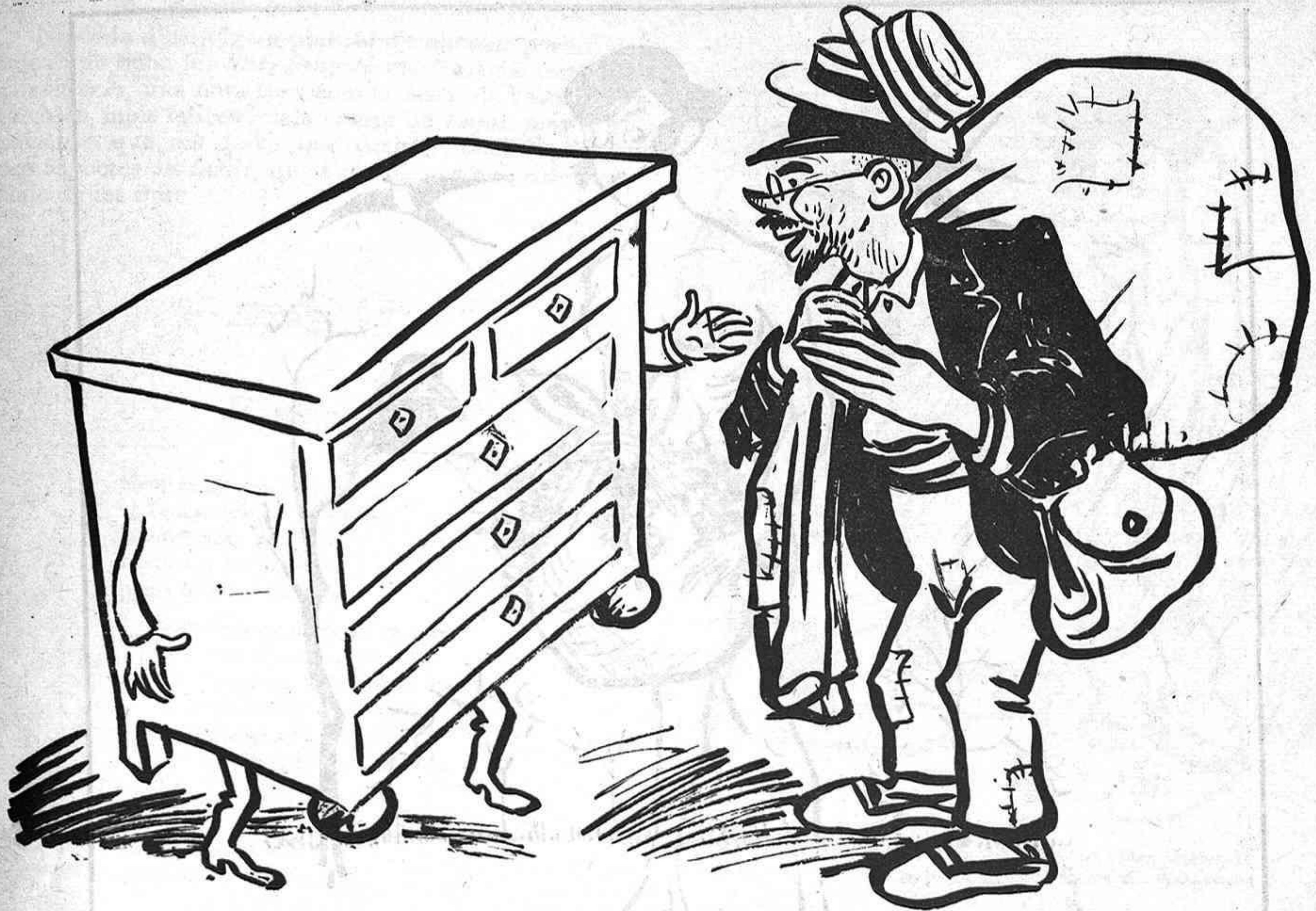
Reflexions de secà

Amb la panxa plena no es fan gaires discursos contra la gana i els pocs són per ganes de xerrar.

Tant d'orgull i vanitat que tenim els homes i si el miserable més petit agafa al savi més gran o a l'home més elevat i el despulla i deixa al ras en una nit de cru hivern, no és capaç de valdre's per res i ha de morir irremissiblement com un pollet.

A. B. HIN

Aquest número ha passat per la prèvia censura militar.

TRASTOS VELLIS

—No, senyora calaixera, no, ni pel drapaire serveix!

Cant a l'amiga en la nit de Pasqua

A l'amiga
que ens encisa
i fa el nostre viure clà;
a la blonda,
a la bruna,
la d'avui, la de demà,
la poncella,
la madura,
obrirem el nostre cor.

Ara que lluu l'estelada
i s'apaga,
i s'encén,
i, mentre dorm, l'estimada
talment sembla
que ens-e sent,
direm a la blanca lluna,
que els estels va enamorar,
i a nostra estimada venusta
que ens ensenyin d'estimar.

Que la nit d'avui convida
i bo dóna de cantar
a l'amiga que ens encisa
i fa el nostre viure clar.

P. SAMPERS

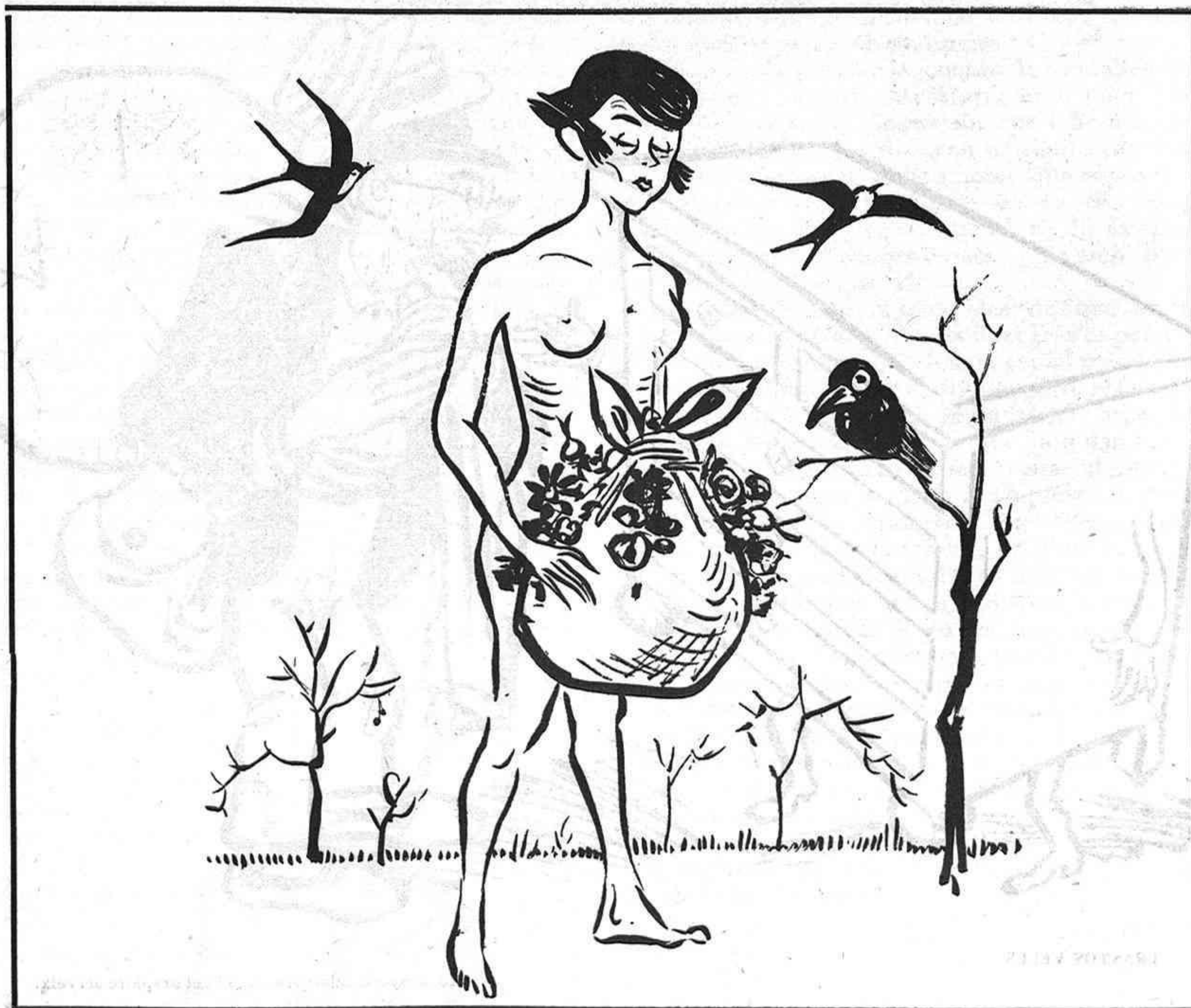
UN MESTRE I UN DEIXEBLE.—MÉS PINTORS DEL NATURAL

En Dionís Baixeras ja fa molts anys que és un mestre de la pintura en totes les accepcions de la paraula; és, ademés, un peix que es porta l'oli, encara que pinti a l'aquarel·la i que s'entregui en dibuixar al carbó tipus de la marina i de la muntanya, feina que per a molts artistes resulta massa negra.

Ara mateix, si voleu veure a mestre Baixeras fent un bon paper, un paper de galant jove, sense *latigui-llos*, no teniu més que fer que anar a les «Galerías Layetanas» i passar una estoneta guaitant els quadros que hi exposa i en sortireu amarats de claror, d'aire pur i de realisme; sens dupte que exclamareu:

—Això és pintar!

—Justa la fusta! En Baixeras és dels pocs artistes catalans que *pinten*, i sinó pregunteu-ho a la moceta que adoba la xarxa mentre l'acoronen *Les daurades*

PRIMAVERA BARCELONINA

—No sé lo que em passa, però cada vegada em trobo més magrel!

llums de la matinada, o bé, aquells mariners que remenen peix sota el *Sol de tarda*; i de voler sortir de la marina, arriueu-vos fins a veure la *Neu a muntanya*, si és al *Toc de rosari* millor.

Per a conèixer bé an En Baixeras cal anar amb ell d'excursió artística.

I no us dic res amb aquella gamba que té! Un home surt rebentat...

Per això ha fet tant de camí amb la paleta i els pinzells, acabant per anar sol.

Res, que és un mestre de primera.

En rebre la tarja de convit per a l'Exposició d'En Bonaterra, vareig proposar-me no veure-la. On va amb aquell ninot!

Per sort al sortir de la Sala Baixeras en vingué davant del nas un paisatge d'aquest xicot i vareig entrar a remenar-li la parada, en la qual trobo claror natural, un airet bastant fresc i uns bocins de paisatge que semblen de debò, motiu pel qual fan goig: com *Aigua blava*, *Matinada d'estiu* i *Sant Pere Pescador*, pintures que ens diuen que En Bonaterra és de bona pasta de pintor.

Una altra vegada, però, no provi d'encerar-nos amb

dibuixos (?) com el de referència; li podria tocar e rebre.

*
**

A la «Pinacoteca» hi ha un assortit d'aquarel·les primetes, fetes amb desembraç per En Josep Riera, entre les quals se'n poden senyalar mitja dotzeneta de primera per la netedat llur; i tots sabem que la netedat és mitja vida, fins en el camp de la pintura: *Cascada de Montagut* i *Santuari del Coll*, l'una per la llum que té i l'altra per la fosca, són potser les dues millors pintures de la parada.

*
**

Pigem, Pigem... Heu's aquí un nom que em sona: és el d'un paisatgista enamorat de la comarca de Banyoles, gran aficionat als blaus brillants i als verds de maragda, que sap combinar amb encert, una franca tendència a la decoració i un assortiment de fineses, que no les troba tothom que vol.

No és la d'En Pigem pintura d'empenta, però sí de traça i de bona fe; *Pati banyolí* resulta una monada; *Carbaceres*, una nota fina com la seda; de l'estany en té coses molt felices i dels camps de *Fajol*, més d'un paisatge que res deixa que desitjar; també recordo dos aspectes de *Jardí*, que l'acrediten d'home de gust, amic de les flors.

C. ARBÓ

Fantasiosa

Al bon amic Lluis Capdevila

Mentres glosa la cançó,
el Temps desclou una rosa,
mentre glosa la cançó
Amor em diu una cosa
plena de joia i dolçô.

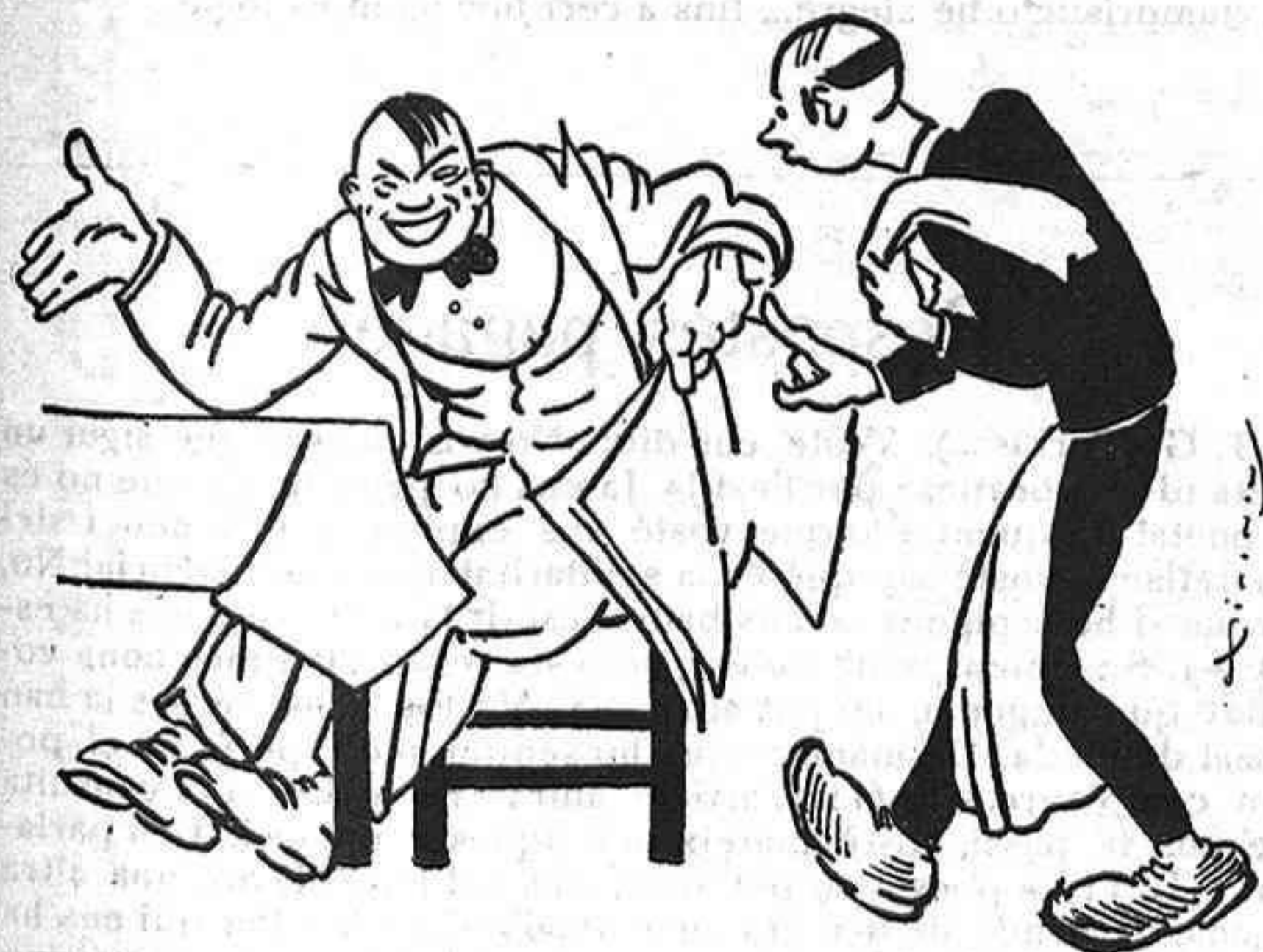
Veig els marges i camins
com teixeixen la balada:
l'esguard, fixo, bosc endins
i ve d'enllà, la cantada
màgica de serafins,
que del cel fan devallada.

Del de tot del cim més alt
una imatge bella i santa
inspira un cant magistral
que també Natura canta.

Va teixint-se la cançó,
que s'escampa per les prades,
portant en mos ulls, visió
de flors, Regines i fades.

Mes, ai! que a l'anà a cantar
les cordes no se polsar
d'aquesta magna follia...
Mor la cançó i mon anhel.
La dolçor pel cor és fel
i ploro ma fantasia.

EMILI GRAELLS CASTELLS

L'HOME ESPLÈNDIT

—El vi serà ranci o generós?
—Generós, home! A mi no em vingui
amb raquitisme!

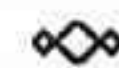
LA MODA

—Però on vas vestit així? Que t'has trastocat?
—No; he llegit les conferències d'En Benaventel

:: ESQUELLOTS ::

Senyor Alvarez de la Campa. Nosaltres, com vostè, també som aficionats a fer treballar la gent. Nosaltres no volem que hi hagi qui es rigui del Directori No havíem quedat en que tothom treballaria? Doncs, per què un oficial segon, de no sabem quina oficina de l'Ajuntament, amb l'excusa de que escriu (?) en un diari *muy republicano* no va a la oficina?

Aquest *manu* els hi pren el pèl!

La Mancomunitat, en els nous pressupostos, introdueix una economia d'un vint per cent.

Vaja!...

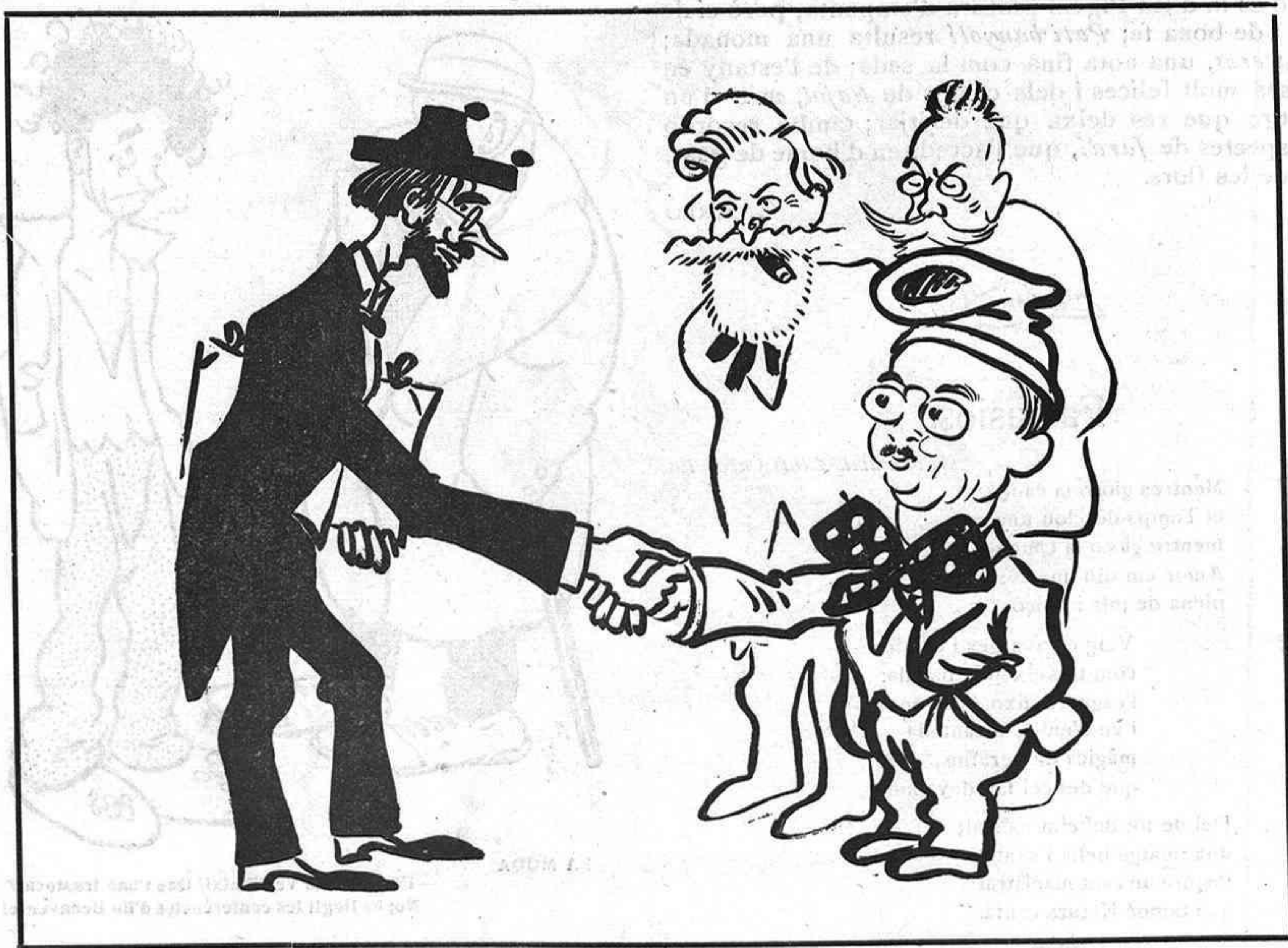
Sabeu perquè als teatres no hi va gent?

Nosaltres ho hem descobert.

Passant pel carrer de Floridablanca, enfront del cine «Bohemia», i al carrer de Pallars, darrera el Palau de Justícia, hi ha infinitat de públic que presència l'entrada i sortida de parelles amoroses, que un passa les hores distretes veient lo que no s'hauria de veure.

Ara que es crema la publicació deshonest i bruta, ¿no hi hauria medi d'acabar amb l'alcavoteig de certs espectacles repugnants que no ignoren les autoritats?..

Es converteix aquesta comèdia amb tragèdia odiosa... I molt ens plauria que el senyor Palillos hi passés un rato, que es divertiria.

EL MISSATGE DELS INTEL·LECTUALS

Nosaltres pensem fer-ne plaques i publicar-les si és que encara hi han brosses a molts ulls que no hi volen veure-hi o fan veure que són cecs. .

Ja han començat les curses de braus.
Ara veurem encara més banyes de les de costum.

En el Passeig Nacional l'altre dia varen detenir a un home que duia mil paquets de sucre dels que serveixen als catès.

Pobre home! Devia dir al veure's, com Jesús, en mig de dos *políceros*:

—Tan dolça que és la vida per mi i l'haig de passar tan amarga!

Després diran que les porteres són xerraiques.

El governador va multar amb cinquanta pessetes a una pobre portera de la Rambla perquè amb el seu mal geni o per lo reservada que era no va volguer dir el nom d'un llogater que vivia a l'escala.

El qui escriu aquest esquellot, que li deu a la seya no sé quants mesos i en diu pestes a tothom s'hi va algú, no solament no respondrà, sinó que empaitarà al qui es presenti, amb els espolsadors. .

No hi ha dret!.. No hi ha dret!..

Sort que jo no sóc venjatiu... i perdono a la meva portera...

—Gràcies, nol, això es fa així: amb dignitat i noblesa, com ho feu vosaltres!

Ens diuen que s'han agafat llibres d'En Zola, Maupassant, i Mirbeau com a pornogràfics.

Nosaltres no creïem que l'imbecilitat arribés an aquest extrem.

Però ara preguntem als Pares de la Fulla, aquesta nova censura «estropajosina» catalana, a veure, que es publiqui els títols de tot lo que és net o brut perquè hi ha molt que discutir, i és molt xistós això de considerar pornogràfic lo que és solament festiu, humorístic o bé alegre... fins a cert lloc (com és lògic).

Respostes pagades

T. G. (Terrassa): Vostè ens diu: «No vos penseu que sigui un poeta ni una bestiesa per l'estil». Ja ens ho pensem, ja, que no és un poeta! En quant a lo que vostè ens explica de l'Ateneu i del separatisme, vostè sap què és la solidaritat de l'intel·ligència? No, perquè si ho sapigués no ens hauria escrit la carta que ens ha escrit.—J. S.: Dolent, molt dolent, aquesta vegada! Per més bona voluntat que tinguem, no pot anar.—X. V.: Els seus versos ja han passat de moda. De manera que ho sentim molt, però no el podem complaure.—F. G.: L'article anirà. En quant a la consulta que ens fa, passi vostè mateix per aquesta redacció i en parlarem.—L. J.: La poesia no pot anar. Ens vol fer el favor, una altra vegada, de firmar de manera més llegible?—J. T.: Per qui ens ha pres, jove?—T. C.: Els seus versos estan ben orientats, però no no són correctes. Estudiï, que vostè farà coses bones.

OBRA NUEVA

RICARDO DE MIR MASSANA

LAS PLUMAS DEL YELMO

Un tomo:

4 pesetas

EL ARTE DE FUMAR EN PIPA

por LUIS CAPDEVILA

PRECIO:

1'50 pesetas

DEL PLACER, DE LA FELICIDAD Y DE LA MUERTE

por el BARÓN DE HOLBACH

Un tomo:

Pesetas 2

Colección Diamante

Obras de los más notables escritores nacionales y extranjeros,

van publicados 125 tomos a Pesetas 0'60 cada tomo

1. de Campoamor. Doloras, 1.ª serie.	85. José Estremera. Fábulas.	64. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.	100. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
2. — Doloras, 2.ª serie.	86. E. Pardo Bazán. Novelas cortas.	65. Francisco Pi y Suñer. El Cid Campeador.	101. J. León Pagano. La balada de los sueños.
3. — Humoradas y cantares.	87. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.	66. Vital Aza. Pamplinas.	102. A. Guerra. Polvo del camino.
4. — Pequeños poemas, 1.ª serie	88. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.	67. A. Peña y Goñi. Río revuelto.	103. Camilo Castelle Branco. María Moisés.
5. — Pequeños poemas, 2.ª serie	89. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos.	68. E. Gómez Carrillo. Tristes idilios	104. Graella Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
6. — Pequeños poemas, 3.ª serie	90. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.	69. Nicolás Estévez. Calandracas.	105. Antología taurina.
7. — Colón, poema.	41. Jacinto Laballa. Novelas intimas.	70. V. Blasco Ibañeta. A la sombra de la higuera.	106. Manuel Carretero. La espuma de Venus.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo	42. — — — — —	71. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias.	107. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
9. — Drama Universal, poema, segundotomo.	43. Fr.ª Sarasate de Mena. Cuentos vascongados.	72. J. M. Bartrina. Versos y prosa.	108. Eça de Queiroz. La nodriza.
10. — El Licenciado Torralba.	44. F. Pi y Margall. Diálogos y artículos.	73. F. Barado. En la brecha.	109. A. de Chamisso. Pedro Schlemihl ó el hombre que ha perdido su sombra.
11. — Poesías y Fábulas, 1.ª serie	45. Charles de Bernard. La casa de los amantes.	74. Luis Taboada. Notas alegres.	110. M. Sarmento. Así.
12. — Poesías y Fábulas, 2.ª serie	46. Eugenio Sue. La Condesa de Lagarde.	75. Xavier de Montepin. La señorita Tormenta.	111. Felipe Trigo. A todo honor.
13. E. Pérez Escribá. Fortuna.	47. R. Altamira. Novellitas y cuentos.	76. A. Zozaya. De carne y hueso.	112. Manuel Ugarte. Los estudiantes de París.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz	48. J. López Valderrama (El Conde de las Navas). La niña Araceli.	77. X. de Montepin. Muerto de amor	113. Fray Luis de León. La perfecta casada.
15. F. Urreola. Siguiendo al muerto	49. R. Soriano. Por esos mundos...	78. Conde León Tolstol. Venid á mí...	114. Jorge Manrique. Poesías.
16. A. Pérez Noya. Los humildes.	50. L. Taboada. Perfiles cómicos.	79. A. Calderón. A punta de pluma.	115. El Abate Prévost. Manón Lescaut.
17. S. Ruoda. El gusano de luz.	51. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare.	80. Enrique Murger. Elena.	116. J. Givanel Mas. Prosa epistolar
18. S. Delgado. Lluvia menuda.	52. J. Ortega Munilla. Fifiña.	81. Luis Taboada. Siga la broma.	117. J. Givanel Mas. Devocionario poético.
19. O. Frontaura. Gente de Madrid.	53. F. Salazar. Algo de todo.	82. L. G. de Giner. La Samaritana.	118. Miguel A. Ródenas. De las mañanas al Otero.
20. Miguel Melgosa. Un viaje á los infiernos.	54. Mariano de Gavia. Cuentos en guerrilla.	83. Cyrano de Bergerac. Viaje á la luna.	119. E. Marquina. Juglarías.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra.	55. Felipe Pérez y González. Peccata minuta.	84. E. Antonio Flores. ¡Huérfana!	120. Gabriel Miró. Los amigos, los amantes y la muerte.
22. J. M. Matheu. ¡Bataplán!	56. Francisco Alcántara. Córdoba.	85. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.	121. S. Rusiñol. Hojas de la vida.
23. T. Guerrero. Gritos del alma.	57. Joaquín Diez. Cosas mías.	86. A. Pestana (Oisel). Cuentos.	122. F. de Lamartine. Rafael.
24. Tomás Lucero. Romances y otros excesos.	58. López Silva. De rompe y rasga.	87. Angel Guerra. Al sol.	123. A. Karr. El perro de Sir John
25. L. Ruiz Contreras. Palabras y plumas.	59. Antonio Zozaya. Instantáneas.	88. T. Dostolewsky. Alma infantil.	124. E. Zamaola. Rick.
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.	60. J. Zahonero. Cuentecillos al aire	89. E. de Amlols. Aire y Luz.	125. A. de Lamartine. Graziella.
27. J. López Silva. Migajas.	61. L. Taboada. Colección de tipos.	90. L. Garola de Giner. Valentina.	
28. F. Pi y Margall. Trabajos sueltos	62. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla.	91. E. de Amlols. Manchas de color.	
29. E. P. Bazán. Arco iris, cuentos.	63. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla.	92. Voltaire. Zadig y Micromegas.	
30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.	64. Ángel R. Ohaves. Cuentos de varias épocas.	93. M. Ugarte. Mujeres de París.	
31. M. Matos (Corzuelo). ¡Aleluyas finas!		94. Obras menores de Cervantes.	
32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes).		95. Obras menores de Cervantes.	
33. A. Flores. Doce españoles de brocha gorda.		96. J. Pérez Zúñiga. Chapuceras.	
		97. Voltaire. Cándido.	
		98. Goethe. Las amarguras del joven Werther.	
		99. J. Benavente. Teatro rápido.	

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franquig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebalxes.

PERTENECER A LA BIBLIOTECA DEL ATENEU BARCELONÉS

EL NOSTRE BATLLE

—Això és multiplicar-se, i lo demés són trons!